

Toidu tootmise eesmärgil peetavate loomade segasööda märgistamine Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 767/2009 alusel

Märgistusel peavad olema:

1. Sööda tüüp - täissööt, täispiimaasendaja, täiendsööt, mineraalsööt, täiendav piimaasendaja.

2. Looma liik või kategooria

3. Koostis - märgitakse sööda koostises olevad söödamaterjalid. Loetleda tuleb söödamaterjalide **nimetused** kahanevas järjekorras massi järgi, arvatuna segasööda niiskusesisalduse alusel.

Söödamaterjalide loetlemisel võib kasutada söödamaterjalide kataloogis toodud nimetusi. Söödamaterjalide kataloogi kasutamine on vabatahtlik. Kui kasutatakse kataloogis toodud söödamaterjali nimetust, siis peab ka selle nimetuse taga toodud kirjeldus vastama kataloogi omale. Kui ei kasutata kataloogis toodud nimetust, siis ei tohi ka söödamaterjali kirjeldus vastata kataloogis toodud kirjeldusele.

- Märgistusel võib välja tuua ka söödamaterjali massiprotsendi.
- Söödamaterjali nimi ja massiprotsent peab olema märgistusel näidatud, kui selle sisaldust on rõhutatud sõnades, pildina või graafiliselt esile tooduna.
- Pakendatud sööda puhul võib viidata asukohale, kus asuvad koostise all loetletud söödamaterjalide nimetused kahanevas järjekorras massi järgi.

4. Analüütilised koostisosad – toidu tootmise eesmärgil peetavate loomade segasööda analüütilised koostisosad (üldkogus) märgitakse järgmiselt:

Täissööt:	
— Toorvalk/ toorproteiin	Kõik liigid
— Toorkiud	Kõik liigid
— Toorrasv	Kõik liigid
— Toortuhk	Kõik liigid
— Lüsiin	Sead ja kodulinnud
— Metioniin	Sead ja kodulinnud
— Kaltsium	Kõik liigid
— Naatrium	Kõik liigid
— Fosfor	Kõik liigid
Mineraalne täiendsööt (mineraalsööt):	
— Lüsiin	Sead ja kodulinnud
— Metioniin	Sead ja kodulinnud
— Kaltsium	Kõik liigid
— Naatrium	Kõik liigid
— Fosfor	Kõik liigid
— Magneesium	Mäletsejalised
Muu täiendsööt:	
— Toorvalk/ toorproteiin	Kõik liigid
— Toorkiud	Kõik liigid
— Toorrasv	Kõik liigid
— Toortuhk	Kõik liigid
— Lüsiin	Sead ja kodulinnud
— Metioniin	Sead ja kodulinnud
— Kaltsium $\geq 5\%$	Kõik liigid
— Naatrium	Kõik liigid
— Fosfor $\geq 2\%$	Kõik liigid
— Magneesium $\geq 0,5\%$	Mäletsejalised

Soolhappes lahustumatu tuha sisaldus peab olema märgistusel, kui see ületab 2,2%:

- lubatud mineraalseid sideaineid sisaldavate segasöötade korral,
- mineraalsööda korral,
- segasööda korral, mis sisaldab üle 50% riisi- või suhkrupeedi kõrvalsaadusi,
- tehistingimustes peetavatele kaladele ette nähtud segasööda korral, mille kalajahu sisaldus on üle 15%

Niiskus tuleb märkida, kui see on suurem kui:

- 5% mineraalsöötade puhul, mis ei sisalda orgaanilisi aineid,
 - 7% piimaasendajate ja muude segasöötade puhul, mille piimatoodetesisaldus ületab 40%,
 - 10% mineraalsöötade puhul, mis sisaldavad orgaanilisi aineid,
 - 14% muude söötade puhul.
- Organoleptiliste (värvained, lõhna- ja maitseained) ja toitaineliste söödalisandite (aminohapped, vitamiinid, mikroelemendid, karbamiid) esitamise korral analüütiliste koostisosade rubriigis märgitakse need koos nende üldkogusega.
- Energia- ja/või valgusisalduse esitamise korral peab kõnealune esitamine vastama EÜ meetodile (kui see on olemas) või selle liikmesriigi asjaomasele ametlikule riigisisesele meetodile, kus sööt turule viiakse (kui see on olemas).
- Tervetest taimedest tehtud graanulite, seemnete ja viljade segude puhul ei pea märgistusel näitama sööda analüütilisi koostisosi.

5. Söödalisandid

Kui sööt sisaldab söödalisandit, siis märkida need pealkirja „Lisatud söödalisandid“ all.

Märkima peab söödalisandiga, eelseguga ja täiendsöödaga lisatud söödalisandite andmed ja lisatud kogused.

Märkima peab:

- 1) söödalisandi, millel on kehtestatud maksimaalne sisaldus vähemalt ühe toidulooma jaoks;
- 2) söödalisandi, mis kuulub kategooriasse zootehnilised lisandid;
- 3) söödalisandi, mis kuulub kategooriasse histomonostaatikumid ja koktsidiostaatikumid,
- 4) söödalisandi, mille puhul kasutamist lubava õigusaktiga kehtestatud soovitatav maksimum sisaldus on ületatud

puhul järgmise info:

- 1) söödalisandi nimetus vastavalt õigusaktile (söödalisandite register);
- 2) identifitseerimisnumber;
- 3) lisatud söödalisandi kogus (kui söödalisandi loas on veerus „miinimum/maksimumsisaldus“ esitatud aine, tuleb lisatud kogus märkida selle aine lisatud kogusena);
- 4) funktsionaalrühma või kategooria nimetus. Võib kasutada kehtestatud funktsionaalrühmade lühendeid:

Funktsionaalrühm	Nimetus ja kirjeldus	Lühend
1h	Radionukliididega saastumist tõkestavad ained: ained, mis pärsivad radionukliidide imendumist või soodustavad nende eritumist	Radionukliide tõkestavad ained
1m	Sööda saastumist mükotoksiinidega vähendavad ained: ained, mis pärsivad või vähendavad mükotoksiinide imendumist, soodustavad nende eritumist või muudavad nende toimemehhanismi	Mükotoksiine vähendavad ained
1n	Hügieeni parandavad ained: ained või, kui see on asjakohane, mikroorganismid, mis parandavad sööda hügieeniomadusi, vähendades spetsiifilist mikrooloogilist saastumist	Hügieeni parandavad ained
2b	Lõhna- ja maitseainete ühendid: ained, mille lisamine söödale parandab sööda lõhna ja maitset	Lõhna- ja maitseained
3a	Vitamiinid, provitamiinid ja samalaadse toimega keemiliselt täpselt määratletud ained	Vitamiinid
3b	Mikroelementide ühendid	Mikroelemendid
3c	Aminohapped, nende soolad ja analoogid	Aminohapped
3d	Uurea ja selle derivaadid	Uurea
4c	Soodsa keskkonnamõjuga ained	Keskkonda parandavad ained

5) muu asjaomase söödalisandi kasutamist lubava õigusaktiga nõutud teave.

Lisaks:

- Kui söödalisandi sisaldus on märgistusel kuidagi esile toodud (sõnades, pildina, graafiliselt), peab ka sellised söödalisandid eeltoodud nõuete kohaselt märgistusel märgitud olema.
- Kui söödalisand kuulub rohkem kui ühte funktsionaalrühma, märgitakse kõnealuse sööda põhifunktsioonile vastav funktsionaalrühm või kategooria.
- Ostja taotluse korral tuleb märgistamise eest vastutajal avaldada ka nimetamata söödalisandite nimetused, identifitseerimisnumbrid ja funktsionaalrühmad (va lõhna- ja maitseainete kohta).
- Selliste söödalisandite puhul, mis kuuluvad funktsionaalrühma „vitamiinid, provitamiinid ja samalaadse toimega keemiliselt täpselt määratletud ained“ ja on kohustuslikud märgistusele märkida, võib pealkirja „Lisatud söödalisandid“ all märgitud lisatud koguse asemel märkida „Analüütilised koostisosad“ all kogu säilivusaja jooksul tagatud üldkogusena.
- Nimetamata söödalisandid võib märkida vabatahtlikult kas nii nagu kohustuslikudki või ainult osaliselt nii nagu kohustuslikudki kuid vähemalt nende nimetusega (lõhna- või maitseainete ühendite puhul nende funktsionaalrühmaga).
- Kui vabatahtlikult märgitakse organoleptiline või toitaineline söödalisand, siis tuleb märkida ka vastavalt vajadusele kas selle lisatud kogus „söödalisandid“ all või üldkogus „analüütilised koostisosad“ all.
- Esitatakse kõnealuses söödalisandi kasutamist lubavas õigusaktis sätestatud segasööda eesmärgipärasest kasutamist käsitlevad märgistusandmed.

6. **Kasutamine** - Kasutamise juhised, milles on märgitud sööda otstarve.

Juhul kui täiendsööt sisaldab söödalisandeid koguses, mis ületab täissöödale kehtestatud piirnormi, märgitakse:

- loomale päevas lubatud maksimaalne täiendsööda kogus gr, kg või mahuühikutes või,
- lubatud max. kogus päevaratsiooni protsendina või,
- lubatud max. kogus täissööda kg kohta või selle % täissöödas.

7. **Sööda märgistamise eest vastutava söödakäitleja andmed**

Kui märgistamise eest vastutab tootja, siis tulevad siia tema andmed. Kui märgistamise eest vastutab vahendaja, siis tulevad siia tema andmed.

- Sööda märgistamise eest vastutava söödakäitleja nimi ja aadress või ärinimi ja aadress.
- Märgistamise eest vastutava isiku ettevõtte tunnustamise number. Kui märgistamise eest vastutaja on tunnustatud EÜ nr 183/2005 alusel, siis tuleb märkida see number. Kui märgistamise eest vastutaja on tunnustatud loomsete kõrvalsaaduste määruse alusel (EÜ nr 1774/2002 või EÜ nr 1069/2009), siis tuleb märkida see number. Kui märgistusandmete eest vastutajal on mõlemad numbrid olemas, tuleb märkida määruse 183/2005 alusel saadud tunnustamise number.
- Pakendatud sööda puhul võib märgistamise eest vastutava isiku ettevõtte tunnustamise number olla toodud väljaspool märgistust, kui märgistusel on viidatud, kust selle leiab.

Kui tootja ei ole märgistamise eest vastutav isik, esitatakse tootja kohta järgmised andmed:

- tootja nimi ja aadress või ärinimi ja aadress või tootja tunnustamise number (EÜ nr 183/2005 või EÜ nr 1774/2002) või söödakäitleja registreerimise number.
- Pakendatud sööda puhul võib viidata asukohale, kus on märgitud tootja nimi ja aadress või tootja ärinimi ja aadress või tootja tunnustamise number (EÜ nr 183/2005 või EÜ nr 1774/2002) või tootja registreerimise number.

8. Partii number

- Pakendatud sööda puhul võib olla partii number toodud väljaspool märgistust, kui märgistusel on viidatud, kust selle leiab.

9. Netokogus

Märgitakse:

- tahkete toodete puhul väljendatakse massiühikutes,
- vedelate toodete puhul massi- või mahuühikutes.
- Pakendatud sööda puhul võib olla netokogus toodud väljaspool märgistust, kui märgistusel on viidatud, kust selle leiab.

10. Minimaalne säilivusaeg

Minimaalne säilivusaeg märgitakse järgmiste nõuete kohaselt:

— lagunemisprotsessi tõttu kergesti riknevate söötade korral: „**kasutada enne ...**”, millele järgneb asjakohane kuupäev;

— muude söötade korral: „**parim enne ...**”, millele järgneb asjakohane kuu.

- Kui valmistamiskuupäev on märgistusel esitatud, võib minimaalset säilivusaega näitava kuupäeva esitada ka järgmisel kujul: „... (ajavahemik päevades või kuudes) pärast valmistamiskuupäeva“.
- Kuupäevad märgitakse numbrita järgmises järjekorras: päev, kuu ja aasta, ning selle vorm esitatakse järgmise lühendi abil: PP/KK/AA.
- Pakendatud sööda puhul võib olla minimaalse säilivusaeg toodud väljaspool märgistust, kui märgistusel on viidatud, kust selle leiab.

Kohustuslikud nõude ERISÖÖDA märgistamiseks (lisaks eelpool toodud nõuetele)

Erisööda puhul tuleb märkida lisaks:

- täpsustav väljend „dieettoode” või „dieetsööt“,
- Põllumajandusministri 12.06.2008 määruses nr 60 osutatud kasutusotstarvete loetelu veergudes 1–6 ette nähtud teave asjaomase kasutusotstarbe kohta,
- märgi, et enne sööda kasutamist või kasutusaja pikendamist tuleks küsida toitumiseksperdi või söötumiseksperdi või veterinaararsti arvamust.

Kohustuslikud lisanõuded nõuetele mittevastava sööda märgistamiseks (lisaks eelpool toodud nõuetele)

Lisaks eelpool toodud nõuetele märgistatakse sööt, mis ei vasta ühenduse õiguse kohaselt ohutus- ja turustusnõuetele, näiteks saastunud materjalid, järgmiste märgistusandmetega:

- „Sööt sisaldab ülemäära koguses (soovimatu(te) aine(te) nimetus(ed) vastavalt PM 25.04.2007 määrusele nr 66), kasutamiseks söödana pärast detoksifitseerimist tunnustatud ettevõttes.“

Kui saastet kavandatakse vähendada või see kavatakse eemaldada puhastamise teel, siis peab sööda märgistama järgmiselt:

- „Sööt sisaldab ülemäära koguses..... (soovimatu(te) aine(te) nimetus(ed) vastavalt PM 25.04.2007 määrusele nr 66), kasutamiseks söödana üksnes pärast piisavat puhastamist“.

Endised toiduained, mida on vaja enne söödana kasutamist töödelda, märgistada järgmiselt:

- „Endised toiduained, söödamaterjalina kasutamiseks üksnes pärast (asjakohase töötlemisviisi nimetus vastavalt määruse (EL) nr 68/2013 lisa B osale)“.

Kohustuslikud nõuded RAVIMSÖÖDA märgistamiseks (lisaks eelpool toodud nõuetele)

Ravimsööda märgistamisel tuleb märkida

- 1) täpsustav nimetus „ravimsööt“,
- 2) ravimsööda kasutusjuhend,
- 3) ravimsööda säilivus- ja keeluaeg.

Imporditava ravimsöödaga on kaasas päritoluriigi pädeva järeelvalveasutuse väljastatud dokument, millel on:

- 1) tootja või turustaja nimi, elu- või asukoha aadress;
- 2) ravimsööda nimetus ja kogus;
- 3) looma liik, kellele ravimsööt on mõeldud;
- 4) lubatud eelsegu nimetus ja koostis;
- 5) lubatud eelsegu kogus ravimsöödas
- 6) ravimsööda vastuvõtja nimi, elu-või asukoha aadress
- 7) tekst: «Käesolevaga tõendatakse, et ravimsööt on toodetud tunnustatud ettevõttes kooskõlas Euroopa Liidu direktiivi 90/167/EMÜ nõuetega»;
- 8) dokumendi koostamise koht ja kuupäev;
- 9) pädeva järeelvalveasutuse pitsers;
- 10) dokumendi koostanud isiku nimi, ametikoht ja allkiri.

Kohustuslikud nõuded töödeldud loomset proteiini, kaltsiumvesinikfosfaati/trikaltsiumfosfaati või veretooteid sisaldava segasööda märgistamisel

- Mittemäletsejalistele põllumajandusloomadele, välja arvatud karusloomadele ettenähtud, kalajahu sisaldava segasööda märgistusel peab olema kirjas: „sisaldab kalajahu – ei tohi anda mäletsejalistele“.
- Putukatelt saadud töödeldud loomseid valke sisaldava segasööda märgistusel peab olema kirjas: „sisaldab mittemäletsejalistelt saadud töödeldud loomseid valke – ei tohi anda põllumajandusloomadele, välja arvatud vesiviljelus- ja karusloomad“.
- Kalajahu sisaldava, mäletsejaliste liikide võõrutamata põllumajandusloomade jaoks ettenähtud piimaasendaja märgistusel peab olema kirjas: „sisaldab kalajahu – ei tohi anda mäletsejalistele, välja arvatud võõrutamata mäletsejalistele“.
- Loomset kaltsiumvesinikfosfaati/trikaltsiumfosfaati sisaldava segasööda märgistusel peab olema kirjas: „sisaldab loomset kaltsiumvesinikfosfaati/trikaltsiumfosfaati – ei tohi anda mäletsejalistele“.
- Mittemäletsejalistelt saadud veretooteid sisaldava segasööda märgistusel peab olema kirjas: „sisaldab mittemäletsejalistelt saadud veretooteid – ei tohi anda mäletsejalistele“.

Sidevahendite kaudu müügiks pakutavate söötade märgistamine (EÜ määrus nr 767/2009 artikkel 11)

Järgnevad andmed tuleb esitada enne lepingu sõlmimist kaugmüügi kaaskirja või teiste vahendite kaudu:

- sööda tüüp,
- looma liik või kategooria,
- koostis,
- analüütilised koostisosad,
- lisatud söödalisandid,
- kasutamine,
- sööda märgistamise eest vastutaja tunnustamise number ja kui tootja ei ole märgistamise eest vastutav siis sellisel juhul ka tootja nimi ja aadress või tunnustamise number.

Hiljem tarnimise ajal esitada järgmised andmed koos kohustuslike andmetega:

- märgistamise eest vastutavaja nimi ja aadress,
- partii number,
- netokogus,
- minimaalne säilivusaeg.

Muu info, erandid

Kui ostja on enne iga tehingut kirjalikult teada andnud (või on tehtud vastavasisuline leping), et järgnevat teavet pole vaja siis segasööda märgistusel ei pea olema:

- + märgistamise eest vastutava isiku ettevõttele EÜ nr 183/2005 või EÜ nr 1774/2002 alusel antud tunnustamise numbrit,
- + partii numbrit,
- + netokogust,
- + niiskusesisaldust

Kui müüakse lõppkasutajale lahtiselt segasööta, mille kogus ei ületa 20 kg, võib kohustuslikud märgistusandmed (art 15 ja 17) esitada müügikohas teate abil. Kindlasti peab andma lõppkasutajale edasi arve peal või koos arvega eraldi märgistuslehena järgmise teabe:

- + sööda tüüp
- + looma liik või kategooria
- + kasutamise juhised

Kuni kolmest söödamerjalist koosnevate segasöötade puhul ei pea märgistusel näitama loomade liiki või kategooriat ja kasutusjuhiseid juhul kui kasutatud söödamerjalid on sööda kirjelduses selgelt esitatud.

Tervetest taimedest tehtud graanulite, seemnete ja viljade segude puhul ei pea märgistusel näitama sööda analüütilisi koostisosi.

Märgistuse põhimõtete näide

Munakana 5% Mineraalne täiendsööt kanadele	
Koostis: sojašrott (toodetud GM sojast), lubjakivi, oder, sool, ... <i>(alanevas järjekorras ilma protsendita)</i>	Kasutamine: ...
Analüütilised koostisosad *toorproteiin% *toorrasv ...% *toortuhk ...% *toorkiud...% *lüsiin *metioniin <i>*Niiskus märkida siis, kui >10%</i> <i>*Soolhappes lahustumatu tuhk, kui >2,2%</i>	Tootja: Nimi <i>või</i> ärinimi... Aadress....
<i>Vabatahtlik märgistus (märkida üldkogus):</i> <i>Cu mg/kg</i> <i>Se mg/kg</i> <i>Fe mg/kg</i>	Vahendaja (näiteks): Lemmiklooma OÜ Väike- Paala... 11415 Tallinn <i>Tunnustamise number kui on (eelistatavalt 183/2005)</i>
Lisatud söödalisandid (märkida lisatud kogus) Toitainelised: Vitamiin A 30 000 RÜ, 3a672a Vitamiin D ₃ , 800 RÜ, 3a671 <i>Vitamiin E.... mg/kg (vabatahtlik)</i> Cu ... mg/kg, 3b405 vask(II)sulfaatpentahüdraat Se... mg/kg, E8 naatriumseleniit Fe ...mg/kg, 3b103 raud(II)sulfaatmonohüdraat Zn ...mg/kg, 3b603 tsinkoksiid	Partii viitenr vt pakendilt Netokogus: vt pakendilt
Säilitusained: <i>(kogust pole vaja näidata)</i>	Minimaalne säilivusaeg vt pakendilt „kasutada enne“ <i>või</i> „parim enne“ <i>või</i> (kui valmistamiskuupäev on märgistusel esitatud) „...ajavahemik päevades või kuudes pärast valmistamiskuupäeva“